

dowy. Ale to, łącznie z wybudowanym przed paru laty pawilonem sanatoryjnym, dopiero początek drogi wiodącej do sławnego niegdyś kurortu, początek renesansu, którego osiągnięcie nie wydaje się być ani łatwe, ani też bliskie.

A póki co — wyjaśnia p.o. dyrektora dr Jan Hostyński — Ośrodek nasz może na jeden turnus przyjąć niewiele ponad setkę pacjentów w dwóch starych budynkach i jednym nowoczesnym pawilonie. W trzech również budynkach z konieczności rozlokowane są gabinety i pomieszczenia leczniczo-rehabilitacyjne, jak na tutejsze warunki dobrze i nowocześnie wyposażone, pozwalające na stosowanie szerokiego profilu terapeutycznego. Sytuację tę można by radykalnie zmienić na lepsze, gdyby w dalszym ciągu możliwa była rozbudowa bazy łóżkowej i terapeutycznej naszego Ośrodka, no i rzecz jasna, co jest szczególnie ważne, gdyby co rychło można zagospodarować, a więc oddać do użytku, odkryte w Jaworzu przebogate, bezcenne solanki.

Wszyscy wielbiciele Jaworza, skupiający się wokół Towarzystwa Miłośników Ziemi Jaworzańskiej, oraz zwolennicy jego uzdrowiskowego rozwoju, są zgodni co do tego, że przyszłość i prawdziwe odrodzenie kurortu związane są przede wszystkim z występującymi we wsi bogatymi, o niezwykle wysokim stężeniu, solankami, które, jak to wykazały badania, śmiało mogą konkurować z wszystkimi polskimi, a nawet europejskimi. Od momentu ich eksploatacji mogłyby stać się prawdziwym drobrodziejstwem dla jaworzan i przybywających na solankowe leczenia kuracjuszy z całego regionu i kraju, a może nawet z zagranicy.

## Problemy Jaworza

JACEK RYBARKIEWICZ

PRZYPADAJĄCE w roku 1987 obchody 700-lecia Jaworza oraz 125-lecia ustanowienia Jaworza uzdrowiskiem są przyczynkiem do wielorakich rozważań nad aktualnym stanem miejscowości oraz możliwościami i kierunkami dalszego rozwoju.

W chwili obecnej Jaworze uzdrowiskiem nie jest (status uzdrowiska Jaworze straciło w 1909 r.). Pozostaje jednak atrakcyjną wsią letniskową u samego podnóża Beskidu Śląskiego o naturalnych walorach krajobrazowych, posiadającą wiele zabytkowych zespołów zabudowy, zabytkową zieloną parkową (kilkusetletnie okazy drzew), a ponadto warunki klimatyczne uznawane powszechnie za bardzo dobre.

Właściwości lecznicze Jaworza są częściowo wykorzystywane dzięki funkcjonowaniu w ramach Beskidzkiego Zespołu Leczniczo-Rehabilitacyjnego Sanatoriów.

Ostatnio potencjał walorów leczniczych został znacznie podniesiony dzięki odkryciom przez prof. dra hab. Konrada Koniora wód solankowych o składzie chemicznym chlorkowo-sodowo-wapniowym, bromkowym, jodkowym, żelazistym, manganowym i barowym, należących do najsilniejszych spośród wszystkich eksploatowanych w polskich uzdrowiskach. Odkrycie te daje podstawę dalszego rozwijania leczenia chorób reumatycznych, porazowych oraz dróg oddechowych.

Dzięki staraniom dyrekcji BZL-R w Jaworzu w roku 1979 zostały dokonane, znacznym nakładem środków, dwa odwierły. Ujęte w nich wody mineralne zostały uznane za lecznicze.

Zagospodarowanie tych ujęć oraz wykorzystywanie ich dla celów leczniczych wymaga jednak sporych nakładów finansowych. Wiąże się to z rozbudową bazy łóżkowej, a to z kolei wymaga opracowania szczegółowych studiów zagospodarowania przestrzennego Jaworza, oceny czynników środowiska przyrodniczego, warunków technicznych i przestrzennych, w tym m.in.: chłonności terenów zielonych, gospodarki wodami ujętymi i pozabiegowymi, higieny przestrzeni i obiektów.

Istotnym impulsem w konkretyzacji i intensyfikacji uporządkowania przestrzennego Jaworza i jego właściwego rozwoju jest troska mieszkańców. Liczne ich głosy stwierdzają pogarszający się w ostatnim czasie stan zagospodarowania miejscowości oraz zaniedbania w zakresie warunków użytkowania i pielęgnacji zieleni i obiektów zabytkowych. Do rozwiązania problemu zaspokojenia tych potrzeb i zadość uczynienia oczekiwaniom mieszkańców została zobligowana Rada Soleccka (samorząd wiejski).

Rada Soleccka przyjęła jako jeden z głównych kierunków działania przywrócenie Jaworzu statusu uzdrowiska, uznając przy tym, że określenie Jaworza jako miejscowości uzdrowiskowo-wczasowo-turystycznej będzie czynnikiem zapewniającym jej właściwy rozwój zgodny z naturalnymi predyspozycjami.

Powołany przez Radę Soleccką Zespół d/s Rozwoju Funkcji Uzdrowiskowej i Rewaloryzacji Jaworza skierował wspólnie z BZL-R pismo do Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Jasienicy z wnioskiem o „...wprowadzenie na sesję Gminnej Rady Narodowej w celu podjęcia stosownej uchwały w sprawie nadania dalszego biegu formalno-prawnego wniosku o rozciągnięcie niektórych przepisów dotyczących uzdrowisk na miejscowość Jaworze w Gminie Jasienica w województwie bielskim...”.

W uzasadnieniu tego wniosku podano m.in. dobro ogólnospołeczne polegające na stworzeniu warunków właściwego wykorzystania i zagospodarowania istniejących na terenie Jaworza dóbr naturalnych oraz pilną potrzebę stworzenia gwarancji prawnych i warunków przestrzennych zabezpieczających przed dewastacją walorów naturalnych środowiska — chodzi tu o odpowiedni zapis w aktualizowanym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Jaworza oraz zatwierdzenie stref ochrony uzdrowiskowej.

Ponadto Zespół d/s Rozwoju Funkcji Uzdrawiskowej i Rewaloryzacji Jaworza wyodrębnił kilka problemów, dla których opracował program działania i w postaci materiałów roboczych przedstawił władzom wojewódzkim.

Dotyczą one następujących zagadnień:

- Centrum Jaworza — na wniosek Rady Solecckiej Urząd Gminy w Jasienicy zlecił Wojewódzkiemu Biuru Projektów w Bielsku-Białej opracowanie stadium programowo-przestrzennego Centrum Jaworza. Spodziewanym efektem będą wskazania dotyczące integracji przestrzennej strefy uzdrawiskowej z obszarami przyległymi jednostki administracyjnej, oraz możliwości lokalizacji obiektów uzdrawiskowych, a także obiektów infrastruktury usługowej. Planowany termin opracowania stadium — koniec roku 1987.
- Zagospodarowanie i wykorzystanie solanek — poszukuje się współdziałowców w podjęciu przedsięwzięcia inwestycyjnego zagospodarowania ujęcia wód solankowych i wykorzystania ich dla celów leczniczych.
- Park Zdrojowy w Jaworzu — w celu zabezpieczenia środków finansowych na utrzymanie parku i zapewnienie bezpośredniego nadzoru postuluje się utworzyć Dyрекcję Parku Zdrojowego. Opracowano w tej sprawie memoriał gdzie w zakresie działania i form funkcjonowania Parku przewiduje się działalność gospodarczą i usługową pozwalającą na przynajmniej częściowe pokrycie kosztów administrowania i utrzymania parku.
- Amfiteatr — Urząd Gminy w Jasienicy zlecił opracowanie dokumentacji technicznej rozbudowy i zadaszenia istniejącego amfiteatru oraz zagospodarowania jego otoczenia.
- Zespół pałacowy — w zabytkowym kompleksie Pałacu i obiektów towarzyszących mieści się obecnie Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy. Nie wydaje się by lokalizacja tego rodzaju funkcji w obiektach zabytkowych, o reprezentacyjnym charakterze, usytuowanych w centrum miejscowości uzdrawiskowej była właściwa. Należy się liczyć z tym, że zgodnie z odczuciami mieszkańców Zespół Pałacowy zostanie w przyszłości przeznaczony bądź na cele związane z funkcją leczniczą miejscowości lub też na cele usługowo-kulturalne przeznaczone dla mieszkańców i kuracjuszy.
- Górny Folwark — poszukuje się sposobu adaptacji zabytkowych obiektów na cele leczniczo-rehabilitacyjne lub sportowo-turystyczne. Opracowano wstępny program użytkowy, który uwzględnia odbudowę obiektów oraz m.in. wbudowanie wewnątrz zabytkowej stodoły urządzeń rozpylających leczniczą wodę solankową pochodzącą z miejscowych źródeł, stwarzając w ten sposób możliwość jej wykorzystania dla celów inhalacyjnych.
- Dolny Dwór — poszukuje się możliwości przeznaczenia kompleksu zabudowań Dolnego Dworu dla celów użyteczności publicznej (obecnie mieszczą się tu pomieszczenia biurowe i gospodarcze Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki w Grodźcu Śląskim).